

Mož s kamero

Revolucionarni potencial travm

Ne misli, da bo kdaj mimo

Ne misli, da bo kdaj mimo

Tomaž Grom, 2023

Ocena: **ZELO ZA**

Dolgega dne potovanje v noč.

Ne misli, da bo kdaj mimo, dobitnik vesne za najboljši film na lanskem Festivalu slovenskega filma, je film očeta, ki ne more preboleti sinove smrti – film o svetu, v katerem nič ne traja. Obenem pa je *puzzle* – film s tvistom, ki pa ga nihče ne pojasni: če ne veste, zakaj se dogaja to, kar se dogaja (če torej ne veste, da je skriti gibalec tega gibanja »nerazumljiva« smrt), ga ne boste povsem razumeli, a film vam te skrivnosti – da ga žene, oživlja in osmišlja smrt – ne bo razkril. Tudi na koncu ne. Kriptičen film. Nič bolj kot *Mulholland Drive* ali *Lani v Marienbadu*. In nič manj kot *Week-End* ali *I'm Thinking of Ending Things*. Lahko bi bil naslovljen tudi *Stalker*, *Avantura*, *Dolgega dne potovanje v noč* ali *A Ghost Story*. A brez panike – v film boste zlahka padli. Ker se giblje – v ritmu *Koyaanisqatsija*. In ker vas bo odnesel s sabo. Na nerazumljiv način. *Ne misli, da bo kdaj mimo* – eksperimentalni film, vreden kulturnega avantgardnega Léger-Murphyjevega *Mehaničnega baleta* (1924), karnevalske kaskade gibanja ponavljanja in ponavljanja gibanja – je neskončni *tracking shot*, permanentni

travelling kamere, ki je tekoča, živa, agonična in nezadržna – kot solza. Tomaž Grom, režiser, scenarist, montažer, komponist in snemalec, to metakamero – izredno fluidno, koreografirano in razigrano na monoton način ob rekvijemsko monotonem udarjanju enega in istega molovskega akorda (monotonija je tu sporočilo) – vozi po stanovanjih, ulicah, hodnikih, podhodih, postajah, metrojih, parkih, parkiriščih, križiščih, igriščih, letoviščih, stopniščih, gradbiščih, straniščih, trgih, gozdovih, drevoredih, ropotarnicah, trajektih, skladiščih, mestih, velemestih (Berlin ipd.) in Metelkovi, ob morju, pod mostovi, oblaki, tušem in lučmi, po snegu, podnevi in ponoči, skozi okna, med stoli, hišami, stenami, rožami, sončnicami, oljkami, monumenti, železniškimi tiri, računalniškimi ekrani, nogami, knjigami, kolesarji, turisti, sprehajalci in protestniki. Zdej se dviguje, zdej spušča, zdej lebdi, zdej plava, zdej zdrsrne v mrak, zdej švistne iz mraka, nikoli se ne ustavi. Tega mola – tega gibanja, tega časa, tega gibanja časa – ni nikoli konec. Mol za nekaj trenutkov celo obmolkne – kamera nikoli. Potuje, leti, blazni naprej. A nikoli ne pride do konca. Nikoli ne pride do cilja. Nikoli ne pride do rešitve. Njen cilj je gibanje. Prihajanje. Odhajanje.

Ocenjuje:

Marcel Štefančič, jr.

In vse te hitre vožnje kamere so kadri-
-sekvence, mali, minimalistični, pikare-
skni, orbitalni videi, pomnoženi, raztro-
seni in ponavljani, kalejdoskopske zanke,
vizualne ekstaze glasbenega *loopa*, lirične
instalacije, variacije, Möbiusovi trakovi,
pospešeni žurnali, kompulzivni dnev-
niki, rašomonske revizije *Neskončnega*
dneva. A nobenih obrazov ne vidimo. In
nobenih velikih planov. In tudi dialogov
ni. Le izredno čustvena, vrtoglava, imer-
zivna simfonija gibanja. To, kar vidimo,
ni tok zavesti, temveč tok vesti. Brez igral-
cev, brez setov. *Ne misli, da bo kdaj mimo*
je trip s kamero, avatarjem časa, ki se le
napol spomni svojih sanj. Tako kot je bil
trip s kamero *Mož s kamero*, ki ga je leta
1929 posnel ruski cineast Dziga Vertov.
In pocma *Ne misli, da bo kdaj mimo*, ki bi
se lahko začela s prvim verzom Prešer-
nove poeme *Kam?* (»*Ko brez miru okrog*
divjam«) in končala z zadnjima dvema
verzoma (»*in de ni mesta vrh zemljé, kjer*
bi pozabil to gorje«), v resnici izgleda kot
reimaginacija *Moža s kamero* – reimagi-
nacija filma, ki je tako kot Gromov film
eksperimental s filmskim potencia-
lom in ki bi ga morali Slovenci reimagi-
nirati ali rimejkirati »takojo«, potemta-
kem pred slabimi stotimi leti, na začetku
tridesetih let prejšnjega stoletja, ko so
posneli filma *V kraljestvu zlatoroga* (1931)
in *Triglavske strmine* (1932), prva sloven-
ska nema celovečerca, tripa na Triglav.
Namesto *Zlatoroga* – ali *Strmin* (ki so bile
itak rimejk *Zlatoroga*) – bi morali posneti
slovenskega *Moža s kamero*. Če bi ga, bi
danes filmsko sijali – tako
pa se še vedno opotekamo
v otroškem obdobju filma.
Z vsemi otroškimi bole-
znimi vred. Gromov film,
ki bolj beži proti nečemu
kot pa pred nečim (ali nekom), je poziv
h gibanju, poziv slovenskemu filmu, naj
se že zaboga premakne. Naj se že začne
gibati. Naj že postane gibanje (magari val,
novi val). Naj se že znebi te svoje »centri-
stične« zatohlosti, postanosti in zadahlo-
sti. Naj se že prezračí. Morda je čas, da se
vrne na Triglav. Se bo vsaj premaknil.

(Kinodvor)

Bartonova akademija

The Holdovers, 2023

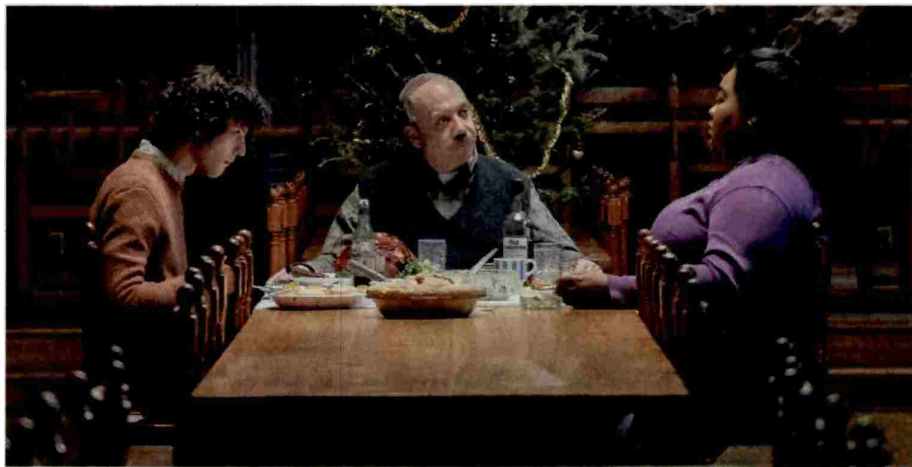
Alexander Payne

Ocena: **ZELO ZA**

Non nobis solum nati sumus.

Bartonova akademija, ki se dogaja
decembra 1970, gre po poti *Društva mrtvih*
pesnikov, ki se dogaja dobrih deset let prej,
toda Paul Hunham (Paul Giamatti), pro-
fesor na *Bartonovi akademiji*, prestižni

novoangleški deški šoli, je popolno nasprotje Johna Keatinga (Robin Williams), profesorja na Weltonovi akademiji, prestižni novoangleški deški šoli. Hunham je strog, tog, zagaman, avtoritativen. Brezkompromisen. Nefleksibilen. Brez empatije. Agressiven. Zoprni. Vzvišen. Nepriljubljen. Poln samega sebe, svojega notranjega mraka in svoje zatrte genialnosti – o antiki, ki jo poučuje, ve več kot vsi antični avtorji skupaj. Tudi sam je hodil na to akademijo, pa čeravno je bil iz nižjega sloja – štipendijo so mu prinesle nadarjenost, prizadevnost, sla po učenju in volja do vedenja. Zato očitno težko razume vse te razvajene bogataške otroke, ki so se rodili z zlato žlico, pa ni nič z njimi – mentalno se jim ne ljubi niti pretegniti, kaj šele, da bi pokazali kako slo po vedenju in učenju, a podedovali bodo kraljestvo in kompletno strukturo oblasti. Od tod njegov resentment. Njegova jeza. Njegov prezir. Njegova večna lakota. Sina nekega bogatega senatorja – in donatorja – oceni tako slabo, da ga ne sprejmejo na Princeton. To je njegovo razredno maščevanje. To je njegova mala revolucija – še toliko bolj, ker akademija zaradi tega izgubi velikega donatorja. A njegov razredni boj gre le do te točke – več vem od vas! Nikoli ne boste vedeli toliko kot jaz! Nikoli me ne boste dohiteli, kaj šele prehiteli! Leta 1970 se je mladina – ne le v Ameriki, temveč širom sveta – takšnim zategnjenim, zateženim, konservativnim, avtoritarnim profesorjem uprla, Hunhama pa se to ne dotakne. Pa ne le zato, ker je **Bartonova akademija gated community**, nepredušno zaprta skupnost, zamrznjena v času, bogastvu in uresničenem ameriškem snu, ampak tudi zato, ker je Hunham – revolucionar, ki ne mara ljudi – imun na realnost in alergičen na sedanjost. Vse se spremeni, ko mora med božičnimi počitnicami, ki naj bi mu prinesle samoto (branje!), za kazen poskrbeti za tiste učence, ki za božič nimajo kam. Med njimi sta tudi briljantni, nemirni, uporniški Angus (Dominic Sessa), čigar mati je odpotovala na medene tedne, in Mary (Da'Vine Joy Randolph), temnopolta kuharica, ki žaluje za sinom, gojencem **Bartonove akademije**, padlim v Vietnamu (ker ni imel denarja za koledž, je odšel na vojno!), vsi trije pa postanejo ad hoc »intersekcijaska« družina, skupnost in podporna skupina, ko neki bogataš vse ostale učence s helikopterjem odpelje na smučanje. Čas je, da se Hunham, Angus in Mary spoznajo – in čakajo jih šoki, drame, trilerji. Vsi imajo svoje mučne skrivnosti, svoje travme, svoje neuspehe, toda **Bartonova akademija** mučnih skrivnosti, travm in neuspehov ne prikazuje kot nekaj, kar terja odrešitev, ampak odrešitev vidi v njih samih

Bartonova akademija

– v mučnih skrivnostih, travmah in neuspehah. **Bartonova akademija** slavi transformativni, revolucionarni potencial mučnih skrivnosti, travm in neuspehov, pa tudi strahu, da boš odrasel v svojega očeta ali svojo mater. Hunham, Angus in Mary se odpeljejo v Boston, kjer si Hunham in Angus ogledata Pennovega *Malega in velikega moža*, enega izmed ključnih filmov sedemdesetih. Alexander Payne, fen kinematografije sedemdesetih, pravi, da je hotel posneti film iz sedemdesetih. In v tem je čudovito uspel – **Bartonova akademija**, dejansko »rimejk« Pagnolovega filma *Merlusse* (1935), je eden izmed največjih filmov sedemdesetih, saj ima njihovo senzibilnost, njihov ton, njihove labirintne emocije, njihovo zrno, njihovo estetiko, njihove trope, njihovo vizualno paletu, njihovo melanholijo, njihovo ambicijo, njihove oči ter njihovo obsedenost z neprilagojenci, izgubljenici, izkoreninjenici in drugimi ostanki dneva. **(Kinodvor + kino)**

Argylle

Matthew Vaughn, 2024

Ocena: **ZADRŽAN****Resnica ima strukturo fikcije.**

Argylle, posnet po romanu »Elly Conway« (ne, ni Taylor Swift), izgleda kot karikatura Lacanovega dictuma, da ima resnica strukturo fikcije. Elly Conway (Bryce Dallas Howard), avtorica bestsellerjev o sladkobnem kvazibondovskem tajnem agentu Argylu (Henry Cavill), nenadoma v grozi ugotovi, da je vlak, s katerim se pelje k materi, poln plačanec, ki jo hočejo likvidirati (vsaj v prvem razredu), ker je njihov delodajalec (Bryan Cranston), direktor tajne organizacije Division, prepričan, da njeni romani kopirajo in celo napovedujejo resnične tajne

operacije in da bi lahko nedokončano poglavje njenega novega romana razkrilo in detoniralo veliko skrivnost, toda v zadnjem trenutku je ne reši Argylle, temveč Aidan (Sam Rockwell), resnični tajni agent. Njenih fikcij se drži nekaj resničnega – resnice se drži nekaj fiktivnega. Elly je ženska, ki preveč ve. *Argyllu* so vsi filmi, navsezadnje, številne citira (od *Lova za zelenim diamantom* in *Jasona Bourna do Poljuba za lahko noč*), najbolj pa je sam sebi všeč, a ne le zato, ker nas skuša na vsak način impresionirati z novimi in novimi preobrati, katerih generičnost pojasnjuje tako otročje entuziastično, da nas začnejo kmalu dolgočasiti, ampak tudi zato, ker vse citate, vse absurde situacije, vse žanrske piruete, vse groteskne gege, vse komedije nasilja, vse zdrasane ekscese, ves metafilmski kič in ves *high-concept* kaos tako orgiastično upočasnjuje in stilizira, kot da jih je sam izumil, pa jih hoče zdaj ovekovečiti, ustoličiti, nagačiti in arhivirati. To, kar je tu dobro, je bilo drugje bolje – to, kar je tu slabo, je pa res slabo.

(kino)**Lassie: Nova pustolovščina**

Lassie: Ein neues Abenteuer, 2023

Hanno Olderdissen

Ocena: **ZADRŽAN****Dovolj je!**

Le mimogrede: tudi Lassie gre s časom, saj gibanje #MeToo preseli med naravne lepote Južne Tirolske, kjer zlomi duo, ki ugrablja psice (in pse). Če bi lahko govorila, bi vzkliknila: dovolj je! Tudi podnebne spremembe bi komentirala. Upam le, da jo igra psica – Lassie so namreč v vseh holivudskih verzijah vedno igrali psi. **(kino)**